

**DEN KOREANSKE DANSKER AT VÆRE ELLER IKKE VÆRE
DANSKER. DET PLEJER AT VÆRE SPØRGSMÅLET, FOR VI HAR
DET BEDST MED, AT MAN ENTENER DET ENE ELLER DET ANDET.
MEN HVAD NU HVIS MAN ER BÅDE-OG ELLER MIDTIMELLEM
ELLER MÅSKE INGEN AF DELENE, MEN NOGET HELT TREDJE?
LENE MYONG PETERSEN HAR SOM DEN FØRSTE I DANMARK
SKREVET PH.D.-AFHANDLING OM ADOPTION – ET FÆNOMEN,
DER ER SOM SKABT TIL AT VENDE VRANGEN UD PÅ TRADITIO-
NELLE IDENTITETSPEJLEMÆRKER SOM NAVN OG NATIONALI-
TET, SEKSUALITET OG SLÆGTSKAB. OG RACE. DET BELASTEDE
BEGREB ER IFØLGE LENE MYONG PETERSEN NEMLIG IKKE TIL
AT SLIPPE UDEN OM, HVIS MAN VIL FORSTÅ VILKÅRENE FOR
ADOPTEREDE I DANMARK.**

* Hvis man kan tale om særlige dage i den danske ph.d.-afhandlings historie, var 19. juni 2009 en af dem. For første gang skulle der forsvares en afhandling om adoption. Det foregik på DPU, og personen i centrum hed Lene Myong Petersen. Men som subjekt er hun selv uden centrum, for hun hedder også Cho Shin-hee. Hun bor i Danmark og er født i Korea, men ser hverken sig selv som dansk, koreansk eller dansk-koreansk. Hun minder om de fleste af os andre, men ligner os ikke. For hendes asiatiske kropstegn er forskellige, fra det hvide flertals. Hendes forældre var der, men på den anden side var de der ikke, for hun har både nogle forældre, hun kender, og nogle, hun ikke kender. Lene Myong Petersen kom til Danmark fra Korea, da hun var fire måneder gammel. Og nu er hun så ph.d. på en afhandling, der nok handler om adoption, men først og fremmest kaster kritisk lys over de måder, vi går rundt og giver os selv og hinanden identitet på.

”Jeg blev interesseret i feltet, fordi jeg selv er adopteret. Det undrede mig, at der fandtes så lidt kritisk adoptionsforskning i Danmark, og jeg var nødt til at starte fra bunden med at definere det som forskningsfelt. Måske er det et udtryk for den danske forestilling om transnational adoption som en uproblematisk slægtskabsform”, siger Lene Myong Petersen.

DET PERSONLIGE 'HANG UP'

Lene Myong Petersens afhandling bygger på kvalitative interview med 35 koreanskadopterede mænd og kvinder, der alle er født mellem 1967 og 1981.

Faren for reduktionisme er et grundvilkår for forskningen, når den skal formidles og forstås af andre. Komplexitet, nuancer og helheder fortøner sig til fordel for firkantede budskaber og spektakulære detaljer. Og Lene Myong Petersens 300 sider lange analyse af identitetspolitiske grundspørgsmål og betingelser for minoritetsliv kunne risikere at blive overskygget af interessen for hendes personlige adoptionshistorie.

”Det er nemt at sætte min forskning på plads med, at her er bare en kvinde, der sidder og forsker i sig selv og sine personlige 'hang ups' men jeg foretrækker at vende den om og sige, at det er det, der har givet mig motivationen. Jeg har brugt mine egne erfaringer og forsøgt at gøre det synligt, hvor jeg investerer mig selv. Det er noget af det, folk lægger mærke til. Den metodologiske pointe består i at reflektere over, at man ikke skriver fra en neutral position, men som forsker selv er indskrevet i de erfaringer og diskurser, man skriver om”, siger Lene Myong Petersen.

HVAD BETYDER: 'KOREANSK ADOPTERET I DANMARK'?

Lene Myong Petersen er inspireret af poststrukturalistisk og feministisk teori om, hvordan et subjekt bliver til. Disse teorier er ikke kendt for at dyrke ideen om en entydig og stabil identitet, der eksisterer uafhængigt, af den sociale og kulturelle dynamik og de værdiladede måder, vi handler og taler om tingene på i forskellige sammenhænge – diskurserne i samfundet.

For eksempel påviser hun, hvordan en oplagt identitet som 'koreansk adopteret i Danmark' er en fiktion. Men også kan opleves som virkelig. Mens hun interviewede sine informanter, blev det klart, at man ikke deler holdninger, erfaringer og følelser, blot fordi man er adopteret – heller ikke selvom det er fra samme land.

”Identiteten 'koreansk adopteret' gennemkrydses af alle mulig andre identiteter. Men samtidig viser det sig, at det er en kategori, der fungerer.

Ikke blot bliver man som koreansk adopteret faktisk forstået gennem den. Man forstår også sig selv gennem den. Og der er situationer, hvor den leves med tyngde og vægt. Det er jo svært at sige nej til den fællesskabsfølelse, kategorien tilbyder, men samtidig kan den opleves som en fiktion, når det viser sig, at man måske alligevel ikke har så meget tilfælles”, siger hun.

IDEALISERINGEN AF ADOPTION

Lene Myong Petersen vil gerne rykke ved den idealiserede forståelse af transnational adoption som en indlysende og uproblematisk løsning på visse uretfærdigheder i verden.

”Der hersker stadig forestillinger om transnational adoption som en altruistisk gerning fra adoptanterne og det danske samfunds side. ”Det er trist, at der findes mennesker, der ikke kan beholde deres børn, men det er trods alt bedre, de så kommer hertil, hvor vi kan hjælpe dem”, hedder det. Og det kan der jo være noget om, men idealiseringen kommer til at skygge for en diskussion af de betingelser, der overhovedet nødvendiggør adoption. Jeg forholder mig kritisk til myten om, at der eksisterer et kæmpestort udbud af forældreløse børn, der blot venter på at blive taget imod i den danske velfærdsstat. Den brede opbakning til fænomenet blandt befolkningen og i de politiske partier betyder, at der er nogle spørgsmål om skæve magtforhold og global ulighed, der ikke bliver stillet”, siger hun.

Det sidste årti har antallet af transnationale adoptioner i Danmark ligget på 400-500 om året. Og siden 1970 er der blevet adopteret mere end 20.000 børn fra udlandet til Danmark. Ifølge Lene Myong Petersen udviser fortællingen om den altruistiske adoption også spørgsmålet om, hvad det er for et behov, der dækkes i Danmark med alle disse adoptioner – og ikke mindst hvordan det er opstået.

”Med adoptionerne fastholdes en norm om, at man realiserer sig selv som menneske gennem forældreskab. Denne norm producerer en efterspørgsel på børn hos de mennesker, der ikke selv kan få børn. Jeg forstår godt, man gerne vil have et barn, hvis man som barnløs bliver opfattet som mislykket. Den stærke idealisering af adoption skygger for den uproblematiserede præmis: at for at blive et helt og fuldt menneske skal man realisere familieliv på en bestemt måde. Det er den præmis, jeg gerne vil diskutere – og ikke konkrete menneskers længsel efter at få et barn”, siger hun.

Transnational adoption praktiseres i Danmark som anonym adoption. Det betyder, at ét slægtskab – det danske – muliggøres ved, at et andet – fx det koreanske – lukkes ned. Man kan som voksen adopteret forsøge at kontakte sine biologiske forældre, men de har ingen krav på at få noget at vide om eller kontakte det bortadopterede barn.

”Selv om vi i dag - med skilsmisser og nye familieformer - er vant til at leve med slægtskabsdiversitet i form af bonusbørn og papforældre, sidder ”den rigtige mor og far” stadig på toppen af kranssekagen. Den anonyme adoptionspraksis reproducerer en slægtskabsstruktur, der er defineret af eksklusiv forbundethed. Mor/far føler deres position truet, hvis der er flere mødre/fædre. Og for den adopterede bliver det vanskeligt at forestille sig, rent mentalt, at man kan have flere ligestillede forældre, når man hele tiden skal svare på, hvem man synes, ens ”rigtige forældre” er”, siger Lene Myong Petersen.

MINORITETEN ALLE KAN LIDE

Lene Myong Petersens informanter er alle blevet socialiseret gennem fortællingen om, at man som transnationalt adopteret vokser op og bliver som alle andre danskere. Transnational adoption er derfor også interessant som en særlig variation over det tidstypiske tema: integration af etniske minoriteter, mener hun.

”Transnationalt adopterede konstrueres som den optimale minoritet. Der er ingen diskrimination, de integreres helt naturligt og bliver som en selvfølge danske. Men mine informanters fortællinger punkterer denne konstruktion. De udfordrer dels opfattelsen af danskhed som farveblind identitet, og dels det jeg kalder ’danskhedens imperativ’: hvordan det at blive dansk og dansker ikke er et tilbud til den adopterede, men noget man ikke kan undslå sig. Jeg har selvfølgelig ikke noget imod, at adopterede opfatter sig som danske. Men jeg er kritisk over for, at assimilation til danskhed ses som et selvfølgeligt ideal”, siger hun.

Koreansk adopterede er således nok assimilerede i det danske samfund, men de bærer et andet raciale kropstegn end flertallet, og uanset hvilke myter, vi danskere har fået produceret om os selv, får dette kropstegn en betydning for identitetsdannelse og livsmuligheder, insisterer Lene Myong Petersen. Det er dissekeringen af denne ”racialiserede tilblivelse”, der er kernen i hendes ph.d.-projekt. Og selvom Lene Myong Petersen i begyndelsen af sin afhandling skriver om sine betænkeligheder ved at bruge et belastet begreb som race, ender det alligevel med at blive bærende for afhandlingen.

”Mine informanter fortæller både om at blive opfattet som danske og så alligevel ikke helt pga. deres racialiserede kropstegn. Det dilemma kan etnicitetsbegrebet ikke fange. Det kommer ofte til at handle om religion, traditioner og vaner – og ikke om de fysiske kropstegn og de betydninger, der indlejres i disse.”

MELLEM ANERKENDELSE OG STIGMATISERING

Da Forskningsrådet gav Lene Myong Petersen et ph.d.-stipendium, valgte hun at blive tilknyttet DPU – og det var ikke kun fordi forskningsmiljøet trak i hende.

”Min afhandling handler om subjektivering og tilblivelse, hvilket kan ses som en kulturel læringsproces. Mit studie rejser også en række spørgsmål til den pædagogiske praksis. Det vigtigste handler måske om, hvordan man på den ene side kan anerkende den forskellighed, som de adopterede faktisk oplever. Og hvordan man på den anden side undgår at reproducere den som en stigmatiserende forskel. Som minoritet kan det føles vigtigt, at den forskellighed, der erfares som et grundvilkår, anerkendes af majoriteten – at man ikke bare siger: ”pjat med dig, der eksisterer ikke racisme”. Men naturligvis uden at anerkendelsen kommer til at virke ekskluderende. Der kan ikke trækkes en tydelig grænse mellem disse poler, men de spørgsmål, der kan stilles i spændingsfeltet mellem dem, er interessante og vigtige”, siger hun.

Af Carsten Henriksen
cahe@dpu.dk

”Race. Jeg har øvet mig på at sige ordet på dansk. Det er som om, min krop modsætter sig italesættelse af r-a-c-e. Ordet vil ikke rigtig op gennem min hals og ud af min mund. Jeg har altid fundet det nemmere at sige race på engelsk eller skrive det ned på papir, om end jeg må bekæmpe en tilbøjelighed til at sætte det i anførselstegn. ’Race’ føles mere trygt. Som om jeg ikke helt mener det. Anførselstegnene bliver til de stødpuder, der afbøder slaget. Det gør ikke helt så nas med ’race’ som med race. For der er noget ved race, der genererer stærkt ubehag og modstand i både en dansk og en bredere europæisk kontekst. Og det er der vægtige historiske årsager til. Alligevel insisterer jeg med dette arbejde på at anvende racialiseret subjektivering som analytisk begreb...

citater fra afhandlingen

LENE MYONG PETERSEN

Lene Myong Petersen – hvis koreanske navn er Cho Shin-hee – er cand.mag. i litteraturvidenskab fra Københavns Universitet og ph.d. fra DPU, Aarhus Universitet, 2009.

Hun blev født i Korea i 1972. Fire måneder senere blev hun bortadopteret til Danmark.

Hendes ph.d.-afhandling ’Adopteret – Fortællinger om transnational og racialiseret tilblivelse’ kan lånes på Danmarks Pædagogiske Bibliotek.

www.dpu.dk/om/lmp